

Sylabus Wydziału Medycznego Uczelni Łazarskiego				
Pielęgniarstwo, profil praktyczny				
1. Nazwa przedmiotu	Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne	2. Forma zajęć	Wykład, zajęcia praktyczne, praktyka zawodowa	
3. Rok akademicki, rok studiów, semestr realizacji przedmiotu	2022-2023 II/III,IV			
4. Stopień studiów, tryb studiów	licencjackie/stacjonarne			
5. Cel przedmiotu	Celem przedmiotu jest przygotowanie studenta do opieki nad chorym leczonym w oddziale chirurgicznym, z uwzględnieniem bloku operacyjnego i nabywanie umiejętności pracy w zespole terapeutycznym.			
6. Wymagania wstępne	Znajomość biologii człowieka w zakresie szkoły średniej			
7. Koordynator przedmiotu, kontakt	Imię i nazwisko	Adres email		
	mgr Anita Andziak			
8. Prowadzący zajęcia, kontakt	Imię i nazwisko	Adres email		
	Mgr Anita Andziak			
	Dr n. med. Piotr Hevelke			
	Mgr Izabela Krośnia			
9. Metody kształcenia	1. Metody podające: wykład informacyjny; mini wykład; pogadanka; prelekcja; opis; objaśnienie/wyjaśnienie. 2. Metody problemowe: wykład problemowy; wykład konwersatoryjny; klasyczna metoda problemowa; metody aktywizujące (praca indywidualna i grupowa): metoda przypadków, metoda sytuacyjna; seminarium; dyskusja dydaktyczna: związana z wykładem/zajęciami praktycznymi, okrągłego stołu, wielokrotna, „burza mózgów”, panelowa. 3. Metody eksponujące: prezentacje multimedialne, filmy szkoleniowe i edukacyjne. 4. Metody praktyczne: ćwiczenia przedmiotowe związane z zajęciami praktycznymi (m. in. studium przypadku i inne), instruktaż, pokaz, seminarium, esej.			
10. Efekty uczenia się Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarzki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego. Załącznik nr 4.				
Wiedza		Kod efektu		Metody weryfikacji
Absolwent zna i rozumie:		Przedmiotowy	Kierunkowy	
czynniki ryzyka i zagrożenia zdrowotne u pacjentów w różnym wieku;		EP-1	D.W1.	POZ. 11
etiopatogenezę, objawy kliniczne, przebieg, leczenie, rokowanie i zasady opieki pielęgniarzkiej nad pacjentami w wybranych chorobach;		EP-2	D.W2.	
zasady diagnozowania i planowania opieki nad pacjentem w pielęgniarstwie internistycznym, chirurgicznym, położniczo-ginekologicznym, pediatrycznym, geriatrycznym, neurologicznym, psychiatrycznym, w intensywnej opiece medycznej, opiece paliatywnej, opiece długoterminowej;		EP-3	D.W3.	

rodzaje badań diagnostycznych i zasady ich zlecenia;	EP-4	D.W4.	
zasady przygotowania pacjenta w różnym wieku i stanie zdrowia do badań oraz zabiegów diagnostycznych, a także zasady opieki w trakcie oraz po tych badaniach i zabiegach;	EP-5	D.W5.	
właściwości grup leków i ich działanie na układy i narządy pacjenta w różnych chorobach w zależności od wieku i stanu zdrowia, z uwzględnieniem działań niepożądanych, interakcji z innymi lekami i dróg podania;	EP-6	D.W6.	
standardy i procedury pielęgniarstwa stosowane w opiece nad pacjentem w różnym wieku i stanie zdrowia;	EP-7	D.W7.	
reakcje pacjenta na chorobę, przyjęcie do szpitala i hospitalizację;	EP-8	D.W8.	
zasady organizacji opieki specjalistycznej (geriatrycznej, intensywnej opieki medycznej, neurologicznej, psychiatrycznej, pediatricznej, internistycznej, chirurgicznej, paliatywnej, długoterminowej oraz na bloku operacyjnym);	EP-9	D.W10.	
patofizjologię, objawy kliniczne, przebieg, leczenie i rokowanie chorób wieku rozwojowego: układu oddechowego, układu krążenia, układu nerwowego, dróg moczowych, układu pokarmowego oraz chorób endokrynologicznych, metabolicznych, alergicznych i krwi;	EP-10	D.W13.	
zasady żywienia pacjentów, z uwzględnieniem leczenia dietetycznego, wskazań przed- i pooperacyjnych według protokołu kompleksowej opieki okołooperacyjnej dla poprawy wyników leczenia (<i>Enhanced Recovery After Surgery</i> , ERAS);	EP-11	D.W22.	
czynniki zwiększające ryzyko okołooperacyjne;	EP-12	D.W23.	
zasady przygotowania pacjenta do zabiegu operacyjnego w trybie pilnym i planowym, w chirurgii jednego dnia oraz zasady opieki nad pacjentem po zabiegu operacyjnym w celu zapobiegania wczesnym i późnym powikłaniom;	EP-13	D.W24.	
zasady opieki nad pacjentem z przetoką jelitową i moczową;	EP-14	D.W25.	
zasady obserwacji pacjenta po zabiegu operacyjnym, obejmującej monitorowanie w zakresie podstawowym i rozszerzonym;	EP-15	D.W29.	
Umiejętności Absolwent potrafi:	Kod efektu		Metody weryfikacji
	Przedmiotowy	Kierunkowy	
gromadzić informacje, formułować diagnozę pielęgniarstwa, ustalać cele i plan opieki pielęgniarstwa, wdrażać interwencje pielęgniarstwa oraz dokonywać ewaluacji opieki pielęgniarstwa;	EP-16	D.U1.	POZ. 11

przewodzą poradnictwo w zakresie samoopieki pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia dotyczące wad rozwojowych, chorób i uzależnień;	EP-17	D.U2.	
przewodzą profilaktykę powikłań występujących w przebiegu chorób;	EP-18	D.U3.	
dobierać technikę i sposoby pielęgnowania rany, w tym zakładania opatrunków;	EP-19	D.U6.	
dobierać metody i środki pielęgnacji ran na podstawie ich klasyfikacji;	EP-20	D.U7.	
rozpoznawać powikłania po specjalistycznych badaniach diagnostycznych i zabiegach operacyjnych;	EP-21	D.U8.	
Kompetencje społeczne absolwent jest gotów do:	Kod efektu		Metody weryfikacji
	Przedmiotowy	Kierunkowy	
kierowania się dobrem pacjenta, poszanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece, okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych oraz empatii w relacji z pacjentem i jego rodziną;	EP-22	K_K01	POZ. 11
przestrzegania praw pacjenta;	EP-23	K_K02	
samodzielnego i rzetelnego wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki, w tym przestrzegania wartości i powinności moralnych w opiece nad pacjentem;	EP-24	K_K03	
ponoszenia odpowiedzialności za wykonywane czynności zawodowe;	EP-25	K_K04	
zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu;	EP-26	K_K05	
przewidywania i uwzględniania czynników wpływających na reakcje własne i pacjenta;	EP-27	K_K06	
dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych.	EP-28	K_K07	
11. Metody weryfikacji			
Eseje, raporty, krótkie ustrukturyzowane pytania, testy wielokrotnego wyboru (Multiple Choice Questions, MCQ), testy wielokrotnej odpowiedzi (Multiple Response Questions, MRQ), testy wyboru Tak/Nie lub dopasowania odpowiedzi.			
Efekty uczenia się w kategorii umiejętności: Bezpośrednia obserwacja studenta demonstrującego umiejętność w czasie obiektywnego standaryzowanego egzaminu klinicznego (Objective Structured Clinical Examination, OSCE). Egzaminy są standaryzowane i są ukierunkowane na sprawdzenie wiedzy na poziomie wyższym niż sama znajomość zagadnień (poziom zrozumienia zagadnień, umiejętność analizy i syntezy informacji oraz rozwiązywania problemów).			
W zakresie kompetencji społecznych prowadzi się obserwację wniosków i postawy studenta podczas prowadzonych zajęć.			
1.Ocena stopnia osiągnięcia efektów kształcenia uzyskanych przez studentów w zakresie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych: Formatywna - prowadzona na początku zajęć i w trakcie ich trwania przez nauczyciela akademickiego i/lub osobę prowadzącą praktyki zawodowe:			

- kryteria oceny postaw studenta wobec pacjenta w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym;
- kryteria odpowiedzi ustnej na zajęciach praktycznych w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym;
- kryteria oceny umiejętności na zajęciach praktycznych w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym;
- kryteria do oceny procesu pielęgnowania w oddziale chirurgii ogólnej;
- kryteria zaliczenia zabiegów instrumentalnych w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym;
- karta zaliczenia wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym; (wszystkie w/w załączniki wzorów w dokumentacji)

oraz studenta (samoocena):

- refleksyjne samoocena studenta w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym;
- kryteria do samooceny studenta na zajęciach praktycznych w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym; (wszystkie w/w załączniki wzorów w dokumentacji).

zgodnie z przyjętymi i opracowanymi kryteriami.

Sumatywna - przeprowadzona na koniec zajęć teoretycznych i praktycznych przez nauczyciela akademickiego i/lub prowadzącego zajęcia praktyczne:

- karta zaliczenia wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym;
- karta zaliczenia zbiorcza praktyk zawodowych dla opiekuna dydaktycznego praktyk/osoby prowadzącej praktyki zawodowe w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym (wszystkie w/w załączniki wzorów w dokumentacji)

oraz studenta:

- ankieta ewaluacji zajęć praktycznych w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym;
- refleksyjne samoocena studenta w oddziale chirurgii ogólnej i na bloku operacyjnym (wszystkie w/w załączniki wzorów w dokumentacji).

Kryteria oceny efektów kształcenia uzyskanych przez studentów w zakresie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych:

Ocena bardzo dobra - student potrafi dobrać/ocenić/zastosować wiedzę i umiejętności oraz reprezentuje właściwe postawy/kompetencje w opiece nad pacjentem w oddziale chirurgicznym oraz na bloku operacyjnym i we współpracy z nauczycielem akademickim, osobą prowadzącą praktyki zawodowe, studentami i zespołem terapeutycznym.

Ocena dobra - student potrafi ocenić/zastosować umiejętności oraz reprezentuje właściwe postawy/kompetencje w opiece nad pacjentem w oddziale chirurgicznym oraz na bloku operacyjnym i we współpracy z nauczycielem akademickim, osobą prowadzącą praktyki zawodowe, studentami i zespołem terapeutycznym.

Ocena dostateczna - student potrafi zastosować umiejętności oraz reprezentuje właściwe postawy/kompetencje w opiece nad pacjentem w oddziale chirurgicznym oraz na bloku operacyjnym i we współpracy z nauczycielem akademickim, osobą prowadzącą praktyki zawodowe, studentami i zespołem terapeutycznym.

Ocena niedostateczna - student nie potrafi zastosować umiejętności i/lub reprezentuje niewłaściwe postawy/kompetencje w opiece nad pacjentem w oddziale chirurgicznym oraz na bloku operacyjnym i we współpracy z nauczycielem akademickim, osobą prowadzącą praktyki zawodowe, studentami i zespołem terapeutycznym.

12. Treści kształcenia

L.p.	Tematyka zajęć	L. godz.
Wykład		
1.	Chirurgia: 1. Budowa ustroju i zaburzenia gospodarki wodno –elektrolitowej. 2. Urazy narządu ruchu i czaszkowo – mózgowe, postępowanie diagnostyczne i metody leczenia. 3. Pierwsza pomoc na miejscu wypadku, postępowanie w czasie transportu, diagnostyka i leczenie szpitalne (izba przyjęć i oddział).	70

	<p>4. Wpływ urazu na ustrój: odpowiedź metaboliczna i hormonalna.</p> <p>5. Ostre choroby jamy brzusznej rozpoznawanie i postępowanie lecznicze – kwalifikacja do leczenia operacyjnego.</p> <p>6. Najczęstsze choroby chirurgiczne rozpoznawanie i leczenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakażenia ropne powłok skórnych. - Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy, jej powikłania. - Kamica żółciowa. - Ostre zapalenie trzustki. - Choroby jelita grubego. <p>7. Powikłania po leczeniu operacyjnym zapobieganie i postępowanie.</p> <p>8. Problemy transplantologiczne.</p> <p>Pielęgniarstwo chirurgiczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zadania pielęgniarki w zespole terapeutycznym w oddziale chirurgicznym. 2. Organizacja pracy w oddziale chirurgicznym uwzględniająca profilaktykę zakażeń szpitalnych. 3. Żywnienie w chirurgii. 4. Przygotowanie chorych do operacji w trybie planowym i z przyczyn nagłych (z uwzględnieniem chorób współistniejących, np. cukrzyca, otyłość i inne oraz obciążeń, np. nikotynizm i inne). Premedykacja. 5. Przygotowanie pacjentów do badań diagnostycznych w chirurgii. 6. Planowanie opieki pielęgniarskiej nad chorymi po operacji z uwzględnieniem rodzaju znieczulenia i technik operacyjnych. <p>Chirurgia jednego dnia.</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Powikłania pooperacyjne (wczesne/późne; ogólne/specyficzne) – profilaktyka, wczesne rozpoznawanie i leczenie. 8. Okołooperacyjna opieka pielęgniarska nad pacjentem z chorobami w obrębie przewodu pokarmowego: chirurgia przełyku, żołądka i dwunastnicy, wątroby i dróg żółciowych, trzustki, jelita cienkiego i grubego, niedrożność jelit (z uwzględnieniem stomii), zapalenie wyrostka robaczkowego, przepukliny brzusznej. 9. Okołooperacyjna opieka pielęgniarska nad pacjentem z chorobami w obrębie gruczołu tarczowego. 10. Okołooperacyjna opieka pielęgniarska nad pacjentem z chorobami w obrębie klatki piersiowej (operacja serca, dużych naczyń, płuc). 11. Okołooperacyjna opieka pielęgniarska nad pacjentką z chorobami w obrębie sutka. Mastektomia; aspekt bio – psycho – społeczny opieki długoterminowej. 12. Pielęgnowanie chorych po urazach narządu ruchu: stłuczenia, rany, skręcenia, zwichnięcia, złamania (leczenie operacyjne - okołooperacyjna opieka pielęgniarska i zachowawcze: opatrunek gipsowy, wyciągi; amputacja). 13. Okołooperacyjna opieka pielęgniarska nad pacjentem z chorobami w obrębie żył. Leczenie zachowawcze, farmakologiczne, zabiegowe i operacyjne. 14. Okołooperacyjna opieka pielęgniarska nad pacjentem z chorobami w obrębie tętnic; amputacja; aspekt bio – psycho – społeczny opieki długoterminowej. 15. Pielęgnowanie chorych z urazami czaszkowo-mózgowymi, kręgosłupa i rdzenia kręgowego, okołooperacyjna opieka pielęgniarska. 16. Okołooperacyjna opieka pielęgniarska nad pacjentem z chorobami w obrębie układu moczowo – płciowego. 17. Pielęgnowanie chorych oparzonych i z odmrożeniami, okołooperacyjna opieka pielęgniarska. 	
Ćwiczenia		
1.	Nie dotyczy	
Zajęcia praktyczne		
1.	<p>Praktyka zawodowa – oddział chirurgii ogólnej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja zajęć w oddziale chirurgicznym. Omówienie dokumentacji. 2. Przygotowanie chorych do operacji w trybie planowym i z przyczyn nagłych. 	120

	<p>3. Planowanie opieki pielęgniarskiej nad chorymi po operacji z uwzględnieniem rodzaju znieczulenia i technik operacyjnych.</p> <p>4. Krwotok z przewodu pokarmowego. Leczenie zachowawcze.</p> <p>5. Przygotowanie pacjenta do zabiegu operacyjnego w trybie nagłym.</p> <p>6. Pielęgnowanie chorych po operacji.</p> <p>7. Cholecystectomy et choledochotomy. Przygotowanie pacjenta do operacji z uwzględnieniem specjalistycznych badań diagnostycznych.</p> <p>8. Zabieg operacyjny metodą klasyczną oraz laparoskopową.</p> <p>9. Pielęgnowanie chorych po operacji z uwzględnieniem powikłań. Dren T.</p> <p>10. Przepukliny brzuszne. Przygotowanie pacjenta do operacji z uwzględnieniem specjalistycznych badań diagnostycznych.</p> <p>11. Pielęgnowanie chorych po operacji z uwzględnieniem powikłań.</p> <p>12. Stomia. Przygotowanie pacjenta do operacji z uwzględnieniem specjalistycznych badań diagnostycznych. Przygotowanie pacjenta do życia w zmienionej sytuacji zdrowotnej – problemy bio – psycho – społeczne.</p> <p>13. Pielęgnowanie chorych po operacji z uwzględnieniem powikłań.</p> <p>14. Niedrożność jelit. Przygotowanie pacjenta do operacji z uwzględnieniem specjalistycznych badań diagnostycznych.</p> <p>15. Pielęgnowanie chorych po zabiegu operacyjnym z uwzględnieniem powikłań.</p> <p>16. Strumectomy. Przygotowanie pacjenta do operacji z uwzględnieniem specjalistycznych badań diagnostycznych.</p> <p>17. Pielęgnowanie chorych po operacji z uwzględnieniem powikłań.</p> <p>18. Mastectomy. Przygotowanie pacjentki do zabiegu operacyjnego, badania diagnostyczne. Zwrócenie szczególnej uwagi na sferę bio – psycho – społeczną kobiety przygotowywanej do zabiegu okaleczającego. Proces pielęgnowania pacjentki po usunięciu sutka z uwzględnieniem powikłań pooperacyjnych.</p> <p>19. Chirurgiczne choroby żył (żylaki kończyn dolnych, zakrzepowe zapalenie żył) Przygotowanie pacjenta do operacji z uwzględnieniem specjalistycznych badań diagnostycznych.</p> <p>20. Pielęgnowanie chorych po operacji z uwzględnieniem powikłań. Edukacja pacjenta i rodziny.</p> <p>21. Amputacja kończyny dolnej (choroba Bürgera, miażdżyca tętnic, uraz). Przygotowanie pacjenta do zabiegu operacyjnego ze szczególnym zwróceniem uwagi na sferę psychiczną – przygotowanie człowieka do sytuacji traumatyzującej, jaką jest okaleczenie.</p> <p>22. Zapewnienie całościowej opieki bio – psycho – społeczną pacjentowi po amputacji. Kompleksowa rehabilitacja i edukacja.</p> <p>23. Złamania. Przygotowanie pacjenta do operacyjnego zespolenia kości. Pielęgnowanie chorych po operacji z uwzględnieniem powikłań. Rehabilitacja.</p> <p>24. Przerost gruczołu krokowego. Przygotowanie pacjenta do operacji z uwzględnieniem specjalistycznych badań diagnostycznych.</p> <p>25. Pielęgnowanie chorych po operacji z uwzględnieniem powikłań.</p> <p>26. Chory oparzony. Leczenie i pielęgnacja pacjenta we wstrząsie oparzeniowym. Przygotowanie pacjenta do przeszczepu skóry. Opieka pooperacyjna. Rehabilitacja.</p> <p>27. Podsumowanie zajęć w oddziale, omówienie oceny i samooceny, ukierunkowanie do dalszego szkolenia.</p>	
Seminaria		
1.	Nie dotyczy	
Praktyki zawodowe		
1.	Praktyki zawodowe – blok operacyjny:	160

	1. Organizacja bloku operacyjnego. Omówienie standardów, dokumentacji medycznej, planowanie pracy w oddziale. 2. Zasady postępowania podczas przygotowywania się pielęgniarki instrumentalnej i pomagającej do zabiegu operacyjnego. 3. Zasady postępowania z jałowym materiałem operacyjnym, narzędziami podczas przygotowywania i trwania zabiegu operacyjnego. Omówienie zasad postępowania z materiałem operacyjnym, narzędziami po zabiegu. 4. Przygotowanie pacjenta do zabiegu w sali operacyjnej, zapewnienie bezpieczeństwa po zabiegu. Postępowanie z materiałem przeznaczonym do badania histopatologicznego. 5. Podsumowanie zajęć w bloku operacyjnym.			
13. Zagadnienia realizowane w ramach pracy własnej studenta				
L.p.	Opis			L. godz.
1.	Samokształcenie			40
2.	Przygotowanie do zajęć i praktyk zawodowych			
3.	Przygotowanie do egzaminu			
14. Formy zaliczenia		Obecność na zajęciach (100%) oraz opanowanie materiału przewidzianego programem. Egzamin/zaliczenie końcowe w formie podanej przez prowadzącego. Wykład – egzamin pisemny lub ustny. Podstawą zaliczenia wykładu jest pozytywna ocena z egzaminu pisemnego lub ustnego. Zajęcia praktyczne – zaliczenie pisemne lub ustne. Podstawą zaliczenia zajęć praktycznych jest uzyskanie pozytywnej oceny, którą warunkują: aktywny udział studenta na zajęciach, pozytywna ocena z prac zaliczeniowych lub ustnych. Zaliczenie praktyk zawodowych - według przyjętych kryteriów oceny praktyk zawodowych.		
15. Warunki zaliczenia		Skala ocen: <60% pkt – 2; 60-67% pkt – 3,0; 68-75% pkt – 3,5; 76-83% pkt – 4,0; 84-91% pkt 4,5; 92-99% pkt – 5. 100% pkt – 5,5 oraz wykazanie się na zajęciach wyjątkową znajomością przedmiotu.		
16. Punkty ECTS			Liczba godzin na zrealizowanie aktywności	Liczba punktów ECTS
Godziny kontaktowe				
Wykład			70	2,5
Seminaria			0	
Ćwiczenia			0	
Zajęcia praktyczne			120	4
Praktyka zawodowa			160	6
Inna aktywność studentów				
Praca własna studentów			40	1,5
Suma			390	14
17. Literatura podstawowa		1.Stanisław Głuszek. Chirurgia – podstawy. PZWL. Warszawa, 1, 2019. 2.Wojciech Noszczyk. Chirurgia – repetytorium. PZWL. Warszawa, 1, 2019. 3.Wojciech Noszczyk. Chirurgia Tom 1 i 2. PZWL. Warszawa, 1, 2019 4.Marta Kotomska, Roman Danielewicz, Edyta Karpeta. Instrumentarium i techniki zabiegów operacyjnych w transplantologii. PZWL. Warszawa, 1, 2019. 5.Elżbieta Walewska. Podstawy pielęgniarstwa chirurgicznego. PZWL. Warszawa, 2, 2012 6.Anita Debrand-Passard, Gertraud Luce-Wunderle. Pielęgniarstwo operacyjne. Edra Urban & Partner. Wrocław, 1, 2019 7.Agata Dołba. Blok operacyjny - praktyczne ABC. Medipage. Warszawa,1 , 2019		
18. Literatura uzupełniająca		1.Barbara Jankowiak, Beata Kowalewska, Prof. dr hab. n. med. Elżbieta 2.Krajewska-Kuśak, Hanna Rolka. Transplantologia i pielęgniarstwo transplantacyjne. PZWL. Warszawa, 1, 2016		

	3.Maria T. Szewczyk, Arkadiusz Jawień. Leczenie ran przewlekłych. PZWL. Warszawa, 2, 2019
19. Miejsce realizacji	Uczelnia Łazarskiego/oddział chirurgiczny
20. Inne uwagi	Brak